

El meu barri

Barcelona, en l'època que ens situem, era molt limitada. Els districtes fora del casc urbà ja es consideraven fora de la ciutat i per anar al centre sempre es deia *anem a Barcelona*.

Nosaltres vivíem al districte Horta-Guinardó. La plaça i el passeig Maragall eren el punt de referència. Els tramvies, que eren l'únic mitjà de transport que s'utilitzava, passaven pel passeig Maragall i portaven a Horta o al centre de la ciutat. Al nostre barri li deien *el barri dels indians* pel nom dels carrers: Puerto Príncipe, Campo Florido, Pinar del Río, Matanzas, Cienfuegos... i d'altres. La botiga del pare estava al carrer Puerto Príncipe, cruïlla amb Campo Florido. Eren carrers tranquils pel fet que no circulaven cotxes, només de tant en tant algun carro de cavalls que precisament portava la vianda a casa, el camàlic, o algun que altre transport comercial.

Hi havia les cases de planta baixa amb terrat, la majoria senzilles, també alguna torre que destacava per una construcció sòlida més o menys modernista amb jardí i balcons com era la Torre Sant Jordi, on vivia la meva amiga Montserrat i la casa del doctor Serra, que era el director del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

La casa més emblemàtica era sens dubte Can Verdura, una casa de pagès molt gran i amb molt de terreny que arribava fins al passeig de Maragall. En una part del terreny a part de les verdures, també hi cultivaven flors. La senyora Elvira era florista, vivia en una caseta al costat i era una dona vella, vestida sempre de negre i amb un mocador al cap. Recordo el dia que vaig fer la primera comunió, que va regalar-me un ram de lliris blancs. L'àvia era amiga de la senyora Rosa, mestressa de Can Verdura, i sovint hi anàvem de visita. Recordo molt bé aquella casa. Quan aquestes cases desapareixen perdem part de la nostra història. En el seu lloc hi van construir un gran magatzem de material per a la construcció.

La botiga del pare tenia un paper important en aquell entorn. En estar situada a la cantonada era més visible i li donava molta vida al barri, i per tothom era ben coneguda la botiga del senyor Pere. Ell, que venia de pagès, disfrutava anant cada dia al Born i posant una bona parada al carrer de fruites i verdures. Aquest era el seu reclam, així les clientes podien triar i remenar al seu gust i millor preu. De tota manera, no es disposava de diners. Les mestresses de casa amb prou feines podien comprar el just per al dia, fins i tot moltes vegades deixaven a deure alguna cosa i pagaven quan cobraven la setmanada. El pare tenia una llista en què apuntava tots els deutes. Mai hi posava els noms i s'inventava mots, com la Maria de les Cabres, la Lola dels Monyos, la Juanita Taxista, i així totes.

Hi havia racionament i els dissabtes la botiga s'omplia de les dones que amb la cartilla venien a buscar els productes que setmanalment anaven canviant. Tot estava molt controlat. Els diumenges a la tarda la feina del pare i dels meus germans era enganxar els tiquets del racionament en uns fulls per presentar-los a les oficines d'abastos. Érem en plena postguerra, eren temps difícils per a tothom. La gent que sobreviu una guerra ha de tenir una experiència tan forta que sobrepassa els límits humans, però l'esperit de supervivència dóna força per sortir-se'n de tot plegat.

Quan ara ho recordo algú pot pensar que trista devia ser aquella vida, però les criatures no n'érem conscients, del que passava, i afortunadament trobàvem la felicitat a qualsevol lloc. Aquest era el meu cas. Els meus germans i jo estàvem tot el dia al carrer, jugant fins que es feia de nit. El pare tenia prou feina a la botiga i no ens podia atendre gaire. La falta de la mare sí que va ser important per a la nostra infantesa. La nostra mare va morir quan jo tenia catorze mesos i els meus germans quatre i sis anys.

Un carrer més amunt, al passeig Maragall, l'àvia materna, junt amb la tieta Mercè, tenien un bar. Allí també hi anàvem sovint, sobretot els meus germans perquè podien jugar amb els cosins, que eren de la mateixa edat. Jo preferia anar a casa de la meva amiga Isabel. Em sentia estimada per la seva mare, que es deia Serafina i era de Saragossa i, per tant, a casa seva es parlava castellà. Amb la Isabel durant molts anys no vam perdre aquest costum. «M. Rosa, es muy tarde, ya es hora que te vayas a tu casa», em deia la seva mare. Aquesta frase la tinc memoritzada.

Hi va haver una època en què el pare, per la situació que vivia, suposo que no va tenir altre remei que separar-nos. En Peret, el germà gran, va anar a casa la tieta Carmeta, al Clot; l'Estevet, al bar de l'àvia, i jo a casa de la tieta Conxita, al Camp de l'Arpa.

La tieta Conxita era una dona molt neta i exigent. Tenien una polleria i la recordo alta i guapa, darrere el taulell amb un davantal blanc que feia molt de goig. El seu home, en Quimet, es cuidava de matar els conills, gallines i pollastres allí mateix, a la botiga, davant de les clientes. Jo no podia veure aquell espectacle, la paret enrajolada tacada de sang. El tiet tenia mal caràcter i no tenia bona convivència amb la seva dona. Tenien dos fills: la Conxita, més gran que jo, i en Joaquim, que era molt petit. La meva tia mai m'havia demostrat cap mena d'afecte i el primer que va fer quan vaig arribar va ser dur-me al barber i pelar-me al zero. Duia trenes i suposo que portava polls, per això em va fer pelar el cap, perquè no encomanés els seus fills.

El meu germà Peret els diumenges venia a buscar-me i anàvem a casa la iaia. Allí trobàvem l'Estevet i junts anàvem al cine del barri, El Doré. A la mitja part en Peret treia de les butxaques galetes i xocolata que durant la setmana havia guardat per a nosaltres (a casa la tieta Carmeta es menjava molt bé). Quan s'acabava el cinema l'Estevet es quedava a casa la iaia i en Peret em tornava a portar a casa la tieta Conxita. Ell seguia caminant fins al Clot. De tot això, en guardo un trist record. Sé que plorava molt, enyorava el barri, els amics, però em feia molta vergonya que em veiessin amb el cap pelat i només volia anar amb la iaia.

Un dia el pare ens va dir: «Tindreu una altra mare.» El primer que vaig fer va ser anar a casa de la Isabel: «Yo también tendré una madre como tú!» Estava molt contenta. De fet, les coses a casa van millorar molt. Quan el pare es va tornar a casar jo tenia sis anys i els meus germans nou i onze. L'any següent va néixer la meva germana Montserrat.

D'altra banda, els jocs que utilitzàvem al carrer ara en diríem didàctics. En aquell temps no s'havia inventat aquesta paraula, però les criatures teníem força imaginació per fer de qualsevol cosa un joc. Tot tenia utilitat. De les llaunes de sardines buides i un cordill, en fèiem trens. De les caixes de llumins, el joc dels patacons. Les xapes de les ampolles també eren un joc. Els cercles de les rodes de les bicicletes velles els fèiem córrer conduïts per un ferro. Els estels els fèiem amb paper de diari i una cua de trossos de draps. I amb quatre fustes velles i unes rodes aprofitades teníem un patinet. Tots els nanos duïen la baldufa a la butxaca, que sovint feien voltar a qualsevol lloc. Les butxaques, atapeïdes amb tants estris, sempre estaven foradades. Les pilotes les confeccionaven amb draps i cordill. Per a les nenes, saltar a corda, picar cromets i la xerranca era prou divertit.

Durant la setmana no faltaven diferents espectacles de carrer, amb la pianola que es posava a la cantonada i tocava música popular, pasdobles, tangos i temes dels cantants de l'època. El que més agradava era l'*home dels coloms*. Duia una bata llarga quasi fins als peus i un barret de palla, i portava un carretó amb moltes gàbies de coloms, de les quals obria les portes i els coloms, amb les ales esteses, alçaven el vol mentre ell, amb un bastó, cridava «hop, hop, hop». Els coloms obeïen les seves ordres i

voleiaven al seu voltant. Sempre era igual i sempre diferent. Les criatures assegudes a terra miràvem embadalides aquell espectacle.

Els diumenges eren molt diferents. A mig matí se sentia: «Llegó la barca... Llegó la barca...» Aquest home duia una bicicleta carretó, que a la part del davant era una caixa molt gran tapada. A dins hi havia colònies, brillantines, sabons d'olor i tota classe de perfums. Les dones sortien al carrer amb les bates d'estar per casa i els rul·los al cap per comprar algun perfum o colònia i fer feliç el marit. S'acomiadava tornant a cridar: «Se va la barca... Se va la barca...»

El drapaire també era un personatge emblemàtic. Duia un sac a l'esquena i cridava: «El drapaire conill... El drapaire conill...», i comprava les pells de conill. En moltes cases tenien conills al terrat per al seu consum i els diumenges es feia un bon arròs o rostit. A casa també teníem conills, i gallines a dalt del terrat.

Aquell carrer tenia vida pròpia. Independentment de la situació que es vivia, la gent del barri compartíem moltes coses. Recordo, per exemple, les nits d'estiu a la fresca al carrer. El pare treia caixes buides de la botiga que fèiem servir de seient i de la fruita que de vegades amb la calor es feia malbé, meló o síndria, se n'aprofitava la part bona que servia per refrescar-nos i, el grans, fer una mica de tertúlia, mentre els petits jugàvem a saltar i córrer. També amb tota la colla, petits i grans, jugàvem al Pare Carbassa.

Per aquests mateixos dies d'estiu, les berbenes de Sant Joan i Sant Pere també se celebraven. El foc era el més important i totes les criatures participaven en la recollida dels trastos vells que la gent treia de casa. Les caixes de fruita també eren per cremar. El ninot de palla que confeccionaven els xicotets era el punt final, i amb pocs diners compràvem els petards i coets, que eren la il·lusió de la canalla. El senyor Ramon, el taxista, tenia un magnetòfon que treia al carrer per poder ballar una mica al compàs de la música.

La berbena de Sant Pere era més lluïda, perquè el pare i el meu germà gran se'n deien i també el veí del davant. Guarníem el carrer, es ballava i menjàvem coca, i es feia xerinxola fins ben tard de la matinada. Jo en aquesta època ja tenia dotze anys i començava a mirar els nois del barri, igual que la meva amiga Isabel, i les dues estàvem enamorades del mateix xicot. Ell era més gran que nosaltres, suposo que se n'adonava i sabia quedar bé ballant un ball amb cada una. El fill del senyor Pere, des de dalt del seu terrat, ens feia una demostració de focs artificials, amb coets i una traca final de trons. Així acabava la festa.

Tot això forma part de la meva vida d'infantesa. Ara que sóc gran hi penso moltes vegades i potser, de tots els records, n'hi ha un que l'aplico sovint a la meua vida.

L'home dels coloms... Fer volar coloms... Sentir-me una mica criatura, deixar volar la imaginació i ser feliç una estona...

M. Rosa Pié i Pont